

Hälsoundersökning för asylsökande – vad gör Socialstyrelsen?

Övergripande projekt på SoS

***Mänskliga rättigheter och migranternas
tillgång på hälso- & sjukvård och
socialtjänst i Sverige***

**Delprojekt på tillsynsavdelningen:
Hälsosamtal/-undersökningar för asylsökande
m.fl.**

Hälso- och sjukvårdens skyldigheter

- **Asylsökande**

- HSL: vistelse i landsting ⇒ omedelbar vård
- Överenskommelse mellan stat-SKL ⇒ HU till *nyanlända asylsökande* (samt staten ger ersättning även för vissa anhöriga) För *barn* ⇒ samma vård som boende. För *vuxna* ⇒ viss annan vård

- **Anhöriga**

- Uppehållstillstånd ⇒ rättigheter som andra boende i landstinget

- **Gömda/papperslösa**

- HSL: vistelse i landsting ⇒ omedelbar vård
- ÖK mellan stat-SKL omfattar även *barn* ”som håller sig undan verkställighet... av avvisningsbeslut”

Ansvarsfördelning i den offentliga förvaltningen

- Kommunalt självstyre (*Regeringsformen*)
- Valda församlingar beslutar i primär- och landstingskommuner (*Regeringsformen*)
- Statliga myndigheter som Socialstyrelsen kan meddela föreskrifter utifrån lagstiftning.
- Staten utövar tillsyn över kommuner och landsting genom myndigheter.
- Myndigheterna kan inte ogiltigförklara beslut fattade av kommuner och landsting.
- Myndigheter kan rapportera brister till regeringen.

Socialstyrelsens allmänna råd 1995:4

Hälso- och sjukvård för asylsökande och flyktingar

Skäl för hälsoundersökning:

- uppmärksamma sjukvårdsbehov
- Uppmärksamma behov av smittskyddsåtgärder

Hälsoundersökningen bör omfatta:

- Individuella hälsosamtal
- Provtagning, vad som är relevant utifrån samtalen (frivilligt, men upplysa om skyldighet enl SmL att låta undersöka sig)
- Ev. kroppsundersökning

Överenskommelse stat-landsting

- 1996, senaste revideringen 2006
- Omfattar ffa. asylsökande
- SKL rekommenderar landstingen att erbjuda alla nyanlända asylsökande hälsosamtal/-undersökning
- Staten ersätter landstingens kostnader
- Barn (<18 år) erbjuds samma sjukvård som barn boende i ett landsting
- Vuxna (>18 år) erbjuds sjukvård som inte kan anstå, preventivmedelsrådgivning, mödrahälsovård, förlossningsvård, vård vid abort, vård och behandling enl. smittskyddslagen.

Slutsatser tidigare SoS-uppföljningar

- (1996, av allm. råden 1995:4:)
speciella sjukvårdsenheter vid förläggningar rekommenderas.
vill se aktuella **sammanställningar av HU ...**
- (Innehåll i och omfattning av den vård landstingen åtagit sig att ge till asylsökande m fl, 2000)
bör erbjudas HU tidigt...
HU koncentreras vid fåtal anläggningar med särskild kompetens
Utbildning...
... uppföljning ...
Standardisering av tiosiffriga ersättningsnumret
Förbättringar krävs avs. överföring av information mellan Migr.verket och landsting avs. inflyttningar/utflyttningar.
- (Medicinskt omhändertagande av asylsökande barn i hälso- och sjukvården, Regeringsuppdrag, 2000)
Förbättrad information/rapportering till BVC m.fl...
Kvalitetskontroll...
- (Nationell samsyn kring hälsa och första tiden i Sverige , 2004 - gemensamt dokument 10 gd:ar)
Angav bland "Angelägna förbättringsområden":
Förbättrad information till nyanlända om rätten till hälso- och sjukvård,
säkerställa att HU erbjuds till samtliga som en naturlig del av introduktionen ...

Varför SoS-projekten?

- Migration innebär alltid en förändrad hälsorisk
- Ökande antal asylsökande - liknande utveckling 3 år
- 2006 - FN-kritik av Sveriges särbehandling av asylsökande och papperslösa vad gäller tillgång på hälso- och sjukvård mm.
- 2006 - propositionen om en Nationell strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar, senare regeringsuppdrag (hälsoundersökningar ska genomföras *inom två månader*)
- 2007 - uppföljning över genomförda HU - färre än 40 procent (år 2006).

Probleminventering

studiebesök, intervjuer, workshop, tillsyn

- Tvärprofessionellt
- Problem och hinder
  - hinder för HU av olika karaktär och olika ansvarsområden (regelverk, informationsöverföring, prioriteringar, bosättningsfrågor, okunskap, sekretesshinder, tolksvårigheter)
  - rutiner för HU är olika i landet beroende på lokala rutiner och samarbetsformer
    - politiska ansatser - inga beslut
- Åtgärdsförslag
  - *Inom Socialstyrelsens mandat*
  - *Inom annan aktörs mandat*

Förslag från bl.a. workshop

- **Socialstyrelsens ansvarsområde:**
föreskrifter, vägledningsdokument
tillsyn, uppföljning
anhöriga
kvalitetsförbättringar av HU
(papperslösa/gömda)
- **Annan aktörs ansvarsområde:**
hälso- och sjukvård för gömda/papperslösa
samlad omhändertagande
påpeka adressproblematiken/boende
hälsofrämjande information/kulturellt anpassad rådgivning
utbildning av hälsoinformatörer/vårdpersonal om
migrationshälsa/nätverksträffar
utreda uppgiftslämnarplikt mellan stat, kommun
förbättrat informationsunderlag till landstingen
undanröja individuella hinder för deltagande i HU
preventionsinsatser inkl tandhälsa
samverkan psykiatri, elevhälsan, bvc

Förslag – SoS ansvarsområde

föreskrifter, vägledningsdokument

avvaktar riksdagsbeslut om lag om hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl

tillsyn, uppföljning

genomförd i Örebro läns landsting (kvalitetfokus), fler tillsynsaktiviteter på gång

anhöriga

kvalitetsförbättringar avs. HU

påpekas i tillsynsbesluten ovan

(papperslösa/gömda)

skrivelse skickades från Socialstyrelsen till socialdepartementet med förslag att utredning för att överväga om även vuxna asylsökande och papperslösa ska erbjudas hälso- och sjukvård och tandvård på samma villkor som boende

Var är vi nu?

- **Tydlig problembild**
- **Dokumentationsfas - beslutsunderlag**
- **Mandat för föreskriftsarbete?**
  - utifrån *ny lag* om vård till asylsökande m.fl.... avvaktar riksdagsbeslut (maj)
- **Vägledande dokumentation**
(allmänna råd, rekommendationer, handbok, goda exempel, ...)
- **Omvärlden**
  - prognos från Migrationsverket – samma förväntade omfattning/ökande
  - stort nationellt fokus/engagemang för vård för migranter (asylsökande, flyktingar, anhörig och papperslösa)
  - internationellt arbete inom bl.a. EU
  - utredningsarbete av papperslösas situation sägs pågå
  - fler landsting/regioner tar policybeslut om vård till gömda/papperslösa etc
  - ökande utbetalning från Migrationsverket
  - ökande frekvens utförda HU el bara konsekvens av fler asylsökande?
  - rapport från SLL om ökande frekvens HU
  - SKL-uppföljning av 2007: över 40 % av nyanlända asylsökande tog del av hälsosamtal/hälsoundersökning

Migrationsverkets prognos

2008

2009

2010

	2008	2009	2010
Asylsökande, nya	38 000	35 000	35 000
Anknytning (+ förlängning)	57 000	57 500	57 500
EU/EES	22 000	22 000	22 000
Studerande	20 000	20 000	20 000
Arbetsmarknad	14 000	14 000	14 000
Besök	10 000	10 000	10 000

(Prog. Från oktober -07)